Mobiel 21

VERKEERSEDUCATIEVE ROUTE VOOR VOETGANGERS

VERKEERSVAARDIGHEDEN INOEFENEN
BASISSCHOLEN 'T KLAVERTJE EN DE LUCHTBALLON HERENTHOUT

INHOUD

	Inleiding	**3**
1	**Met de groep op stap**	**4**
2	**Betrokkenen bij de VERO**	**5**
3	**Algemene oefeningen en tips**	**6**
4	**Didactische aanpak**	**7**
5	**Verkeerseducatieve route voor voetgangers**	**8**
	1 Plaats van de voetganger op de openbare weg	9
	2 Voorbij een hindernis gaan	10
	3 Straat oversteken via een zebrapad	11
	4 Voorbij een parking wandelen	13
	5 Oppassen voor in- en uitritten	14
	6 Verhoogde inrichting	15
	7 Voorbij in- en uitrit van een parking wandelen	16
	8 Een bus nemen	17
	9 Oppassen voor geparkeerde auto's	18
	10 Oriëntatie: wie weet waar de school ligt?	20
	11 Straat oversteken zonder zebrapad	21
	12 Oppassen voor rechts afslaande auto's en vrachtwagens (dode hoek)	22
	13 Fietsstraat	24
	14 Doorsteekje nemen	25
6	**Verkeersbordenfiche**	**26**
7	**Wat betekent...**	**28**
	Colofon	**29**

INLEIDING

Een verkeerseducatieve route of VERO is een vaste uitgestippelde route in een schoolomgeving langs verkeerssituaties die leerrijk zijn voor kinderen. Je kan een VERO te voet of met de fiets afleggen. De voorwaarde voor een VERO met de fiets is dat kinderen voldoende fietsvaardig zijn om op straat te fietsen. Samen de straat opgaan, houdt een leerproces in over het verkeer, de verkeersborden en -regels, je eigen houding op straat en de mate waarin weggebruikers met elkaar rekening houden.

Doelstellingen van een verkeerseducatieve route:

- Kinderen kunnen als voetganger en fietser veilig deelnemen aan het verkeer.
- Kinderen maken al doende kennis met het verkeersreglement.
- Kinderen kunnen zichzelf beschermen in het verkeer.
- Kinderen kunnen anticiperen op het gedrag van andere weggebruikers en houden daarmee rekening.
- Kinderen zijn vertrouwd met situaties en de basisverkeersborden en -regels op hun weg naar school.

Voordelen van een verkeerseducatieve route:

- Het is een route in de schoolomgeving met begeleidende info voor verkeers- en mobiliteitseducatie in de praktijk.
- Kinderen kunnen hun vaardigheden als voetganger of fietser regelmatig oefenen.
- Je kan de route geheel of gedeeltelijk afleggen.
- Je legt de route op eigen tempo af.
- Je gaat op stap wanneer je wilt: tijdens de schooluren, maar ook erbuiten.
- Als je ouders erover informeert, dan kunnen ze ook zelf met hun kinderen gaan oefenen.

Deze **handleiding** beschrijft een VERO te voet. Het is een handleiding voor leerkrachten, ouders en begeleiders die kinderen in de praktijk vertrouwd willen maken met het dagelijks verkeer.

De handleiding bestaat uit:

- een inleiding;
- een kaart met de route;
- fiches met telkens:
  - een korte situatieschets;
  - informatie bij de situatie, een verkeersbord of -regel;
  - een of meer oefeningen die je ter plekke kan doen;
  - foto's bij de route;
- een fiche met verkeersborden en hun betekenis;
- een verklarende lijst met verkeerstermen.

Als je de route aflegt in de volgorde zoals beschreven in de tekst, dan volgen de foto's elkaar op.

De foto's kan je ter voorbereiding of nabespreking van de oefeningen gebruiken in de klas.

Veel stapplezier!

1 MET DE GROEP OP STAP

Kinderen maken veel verplaatsingen in groep. Ook de VERO zullen ze meestal in groep afleggen.

ENKELE TIPS

- Een verkeersbord Verkeersles toont andere weggebruikers dat er kinderen op straat zijn. Je kan hiervoor terecht bij de Dienst Verkeer van Politiezone Neteland[1]. Als je je beperkt tot oefenen in een bepaalde straat, dan kan je dit bord gebruiken. Leg je heel de route af, dan is het niet zo handig dat je dit bord over de hele route moet meedragen.
- Om als groep goed zichtbaar te zijn vanop een afstand, kan je fluohesjes dragen.
- Als groep blijf je bij elkaar.
- Als de groep een straat oversteekt, kijkt elk kind goed uit.
- Iedereen luistert aandachtig naar wat de begeleider zegt.
- De kinderen luisteren naar elkaar en laten elkaar uitspreken.
- Als kinderen vragen hebben, kunnen ze die ter plaatse stellen.
- Je kan een plan van je schoolomgeving meenemen om onderweg straten en plaatsen op aan te duiden.

4

1 Politiezone Neteland, Dienst Verkeer, Molenvest 23, Herentals, per e-mail te bereiken via verkeer@politieneteland.be.

2 BETROKKENEN BIJ DE VERO

LEERKRACHTEN EN OUDERS

Zij zijn de belangrijkste verkeersopvoeders. Met de VERO kunnen zij samen met de kinderen verkeerssituaties nog beter onder de knie krijgen. Ouders kunnen ook begeleiden bij het afleggen van de route.

BEWONERS

Je kan bewoners op voorhand meedelen dat hun straat deel uitmaakt van een VERO en hen informeren over het doel en nut ervan. Doordat ze op de hoogte zijn, kunnen ze ook extra voorzichtig zijn tegenover kinderen.

GEMEENTE

De gemeente kan de route bewegwijzeren, al is dat niet echt nodig vermits de route volledig beschreven wordt in deze handleiding. De borden kunnen wel interessant zijn voor buitenstaanders. Ze wijzen erop dat er kinderen in de buurt kunnen zijn en dat ze dus extra voorzichtig moeten zijn.

In Herenthout is de route niet bewegwijzerd. Wel is er een infopaneel geplaatst aan het startpunt van de route.

3 ALGEMENE OEFENINGEN EN TIPS

TIPS VOOR HET VEILIG VERLATEN VAN DE SCHOOL

- Stop altijd even bij het verlaten van de school en stap nooit zomaar de straat op of over.
- Kijk naar de verschillende richtingen vanwaar verkeer kan komen.
- Als gemachtigde opzichters/leerkrachten toezicht houden of je begeleiden bij het oversteken, wacht dan op hun signaal om over te steken en luister naar hun richtlijnen.
- Pas op voor openslaande portieren van stilstaande en geparkeerde auto's.
- Steek over op een plaats waar je het verkeer goed kan zien en waar bestuurders jou goed kunnen zien.
- Pas goed op als je toch tussen geparkeerde voertuigen moet oversteken.

AANDACHTSPUNTEN ONDERWEG

- Ieder stukje van de openbare weg (voetpad, gelijkgrondse berm, fietspad, zebrapad, verkeersplateau…) goed bekijken en leren benoemen.
- Op verschillende plaatsen bespreken waar je moet stappen.
- Leren stoppen vooraleer over te steken! Nooit zomaar de straat over lopen.
- Nooit oversteken in een bocht! Verder stappen tot waar je een goed zicht hebt en waar je zelf beter gezien wordt.
- Uitzonderlijk kan het gebeuren dat een kind hulp moet vragen om over te steken. Leer de kinderen daarom hoe ze hulp kunnen vragen aan een herkenbare persoon (agent, postbode, …). Vooral bij de jongste kinderen kan je een vast zinnetje inoefenen dat ze dan kunnen gebruiken, zoals "Mevrouw, wilt u me helpen oversteken a.u.b.?"
- Altijd recht oversteken.
- Zodra kinderen afstanden kunnen inschatten, moeten ze weten dat als er op maximum 30 meter een zebrapad is, ze dat moeten gebruiken.

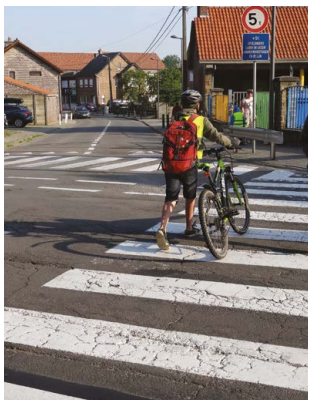

OVERSTEKEN TUSSEN GEPARKEERDE AUTO'S

- Oversteken tussen geparkeerde voertuigen doe je in principe niet, tenzij het echt niet anders kan. Kinderen hebben immers geen zicht over auto's heen. Het probleem is dubbel: de kinderen zien het verkeer niet en de bestuurders zien de kinderen niet. Je kan dit oefenen als volgt:
  - eerst stilstaan op het voetpad en kijken of de auto's niet zullen vertrekken,
  - dan het voetpad verlaten, maar opnieuw stoppen aan de kijklijn (de linkerkant van de auto's),
  - dan pas oversteken zoals gewoonlijk.
- Leren kijken of de auto's waartussen ze staan, onbemand zijn en dus niet plots in beweging kunnen komen.

4 DIDACTISCHE AANPAK

IN DE KLAS

- Je kan vooraf verkeersborden en -regels bespreken, eventueel aan de hand van de foto's in de handleiding.
- Nadat je de route hebt afgelegd, kan je aan de hand van de foto's in de handleiding bepaalde situaties, oefeningen en verkeersborden nog een keer bespreken in de klas.

OP STRAAT

- De kinderen kunnen individueel (buiten schooltijd) en in groep (in schoolverband) op straat hun voetgangersvaardigheden inoefenen. Ze leren de verkeersregels en -borden toe te passen en geraken meer vertrouwd met andere verkeersdeelnemers.
- Zorg ook steeds dat de kinderen en jijzelf op een reglementaire en veilige plaats staan als je uitleg geeft. Blokkeer dus geen fiets- of voetpaden.

EVALUATIE

- Je kan de kinderen vragen wat hen het meest is bijgebleven van de route en de oefeningen, wat ze leuk en minder leuk vinden, wat ze veilige en gevaarlijke plaatsen vinden, wat ze moeilijk en gemakkelijk vinden, ...
- Na het oefenen op de route kunnen de leerkrachten alle bevindingen en ervaringen bundelen en op basis daarvan later eventueel de route aanpassen, info en oefeningen aanvullen, ...
- De leerlingen kunnen het parcours afleggen en de begeleider gaat na of ze dat op een veilige en verantwoorde manier doen. Mogelijke proeven hierbij zijn:

1 Einde kleuterschool (onder begeleiding)

- De kleuter moet een eind zelfstandig op een voetpad stappen.
- Hij moet stoppen vooraleer over te steken, d.w.z. aan de hand van de begeleider trekken om stil te staan.
- Niet over de straat rennen wanneer iemand aan de overkant roept.
- Een zinnetje kunnen zeggen waarmee hij hulp kan vragen aan een volwassene om in een vreemde en drukke verkeerssituatie over te steken.

2 Einde tweede leerjaar

- Een kind kan alleen oversteken in een rustige straat.
- Een kind kan alleen een eind wandelen op het voetpad, met en zonder hindernissen.

3 Einde vijfde leerjaar

Een kind kan een omloop individueel afleggen met maximaal drie negatieve opmerkingen. Je kan volgende vaardigheden testen:

- Zoeken van een goede oversteekplaats.
- Oversteken waar een agent staat.
- Oversteken tussen geparkeerde auto's.
- Oversteken van een kruispunt zonder voorzieningen.

Voor achtergrondinformatie over een verkeerseducatieve route, kan je de brochure Met de klas de straat op lezen, te bestellen bij de Vlaamse Stichting Verkeerskunde.

5 VERKEERSEDUCATIEVE ROUTE VOOR VOETGANGERS

- De totale afstand bedraagt ongeveer 1,8 kilometer.
- De route start en eindigt aan de schoolpoort van basisschool 't Klavertje op de Maasweg.
- De leerlingen van basisschool De Luchtballon kunnen via het doorsteekje tussen de Schoetersstraat en de Maasweg veilig en snel het startpunt van de route bereiken.
- De route telt 14 stopplaatsen. Bij elke stopplaats hoort een infomoment rond een concrete verkeerssituatie en een of meerdere oefeningen. Deze worden op de volgende pagina's een voor een beschreven.
- Het is mogelijk om slechts een deel van de route af te leggen.

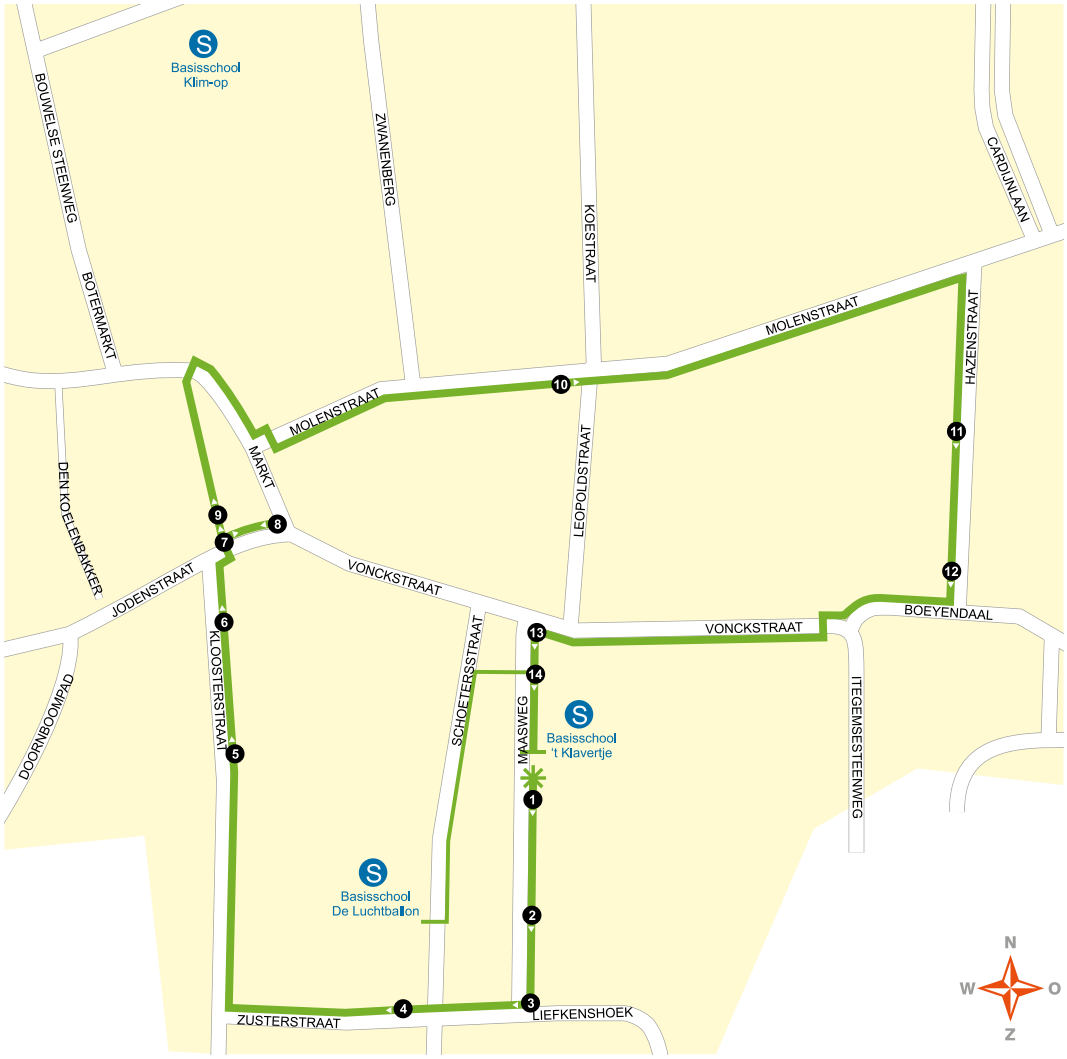

✳ Startpunt VERO ❶ ... ⓮ Stopplaatsen langs de route voor info en oefeningen

Er is nog een tweede route uitgestippeld. Beide routes overlappen elkaar. De tweede route vertrekt aan de schoolpoort van basisschool Klim-op in de Albertstraat en eindigt aan de schoolpoort van Klim-op in Zwanenberg. Deze route bedraagt ongeveer 1,5 kilometer. Een gedetailleerde handleiding van de tweede route kan je downloaden op www.herenthout.be.

1 PLAATS VAN DE VOETGANGER OP DE OPENBARE WEG

SCHOOLPOORT 'T KLAVERTJE OP DE MAASWEG

Verzamel met de leerlingen buiten de schoolpoort aan 't Klavertje op de Maasweg. Op die plek is er geen voetpad én ook geen berm. Bespreek hier met de leerlingen de plaats van de voetganger op de openbare weg. Sla vervolgens linksaf en ga in de richting van de Zusterstraat tot aan de huizenrij links net voorbij de school.

INFO

- Voetgangers gaan op het voetpad of op de berm (verhoogde of gelijkgrondse).
- Als er geen voetpad of berm is, stap je op het fietspad. Je geeft dan wel voorrang aan fietsers en bromfietsers.
- Is er geen fietspad en ben je alleen, dan ga je links op de rijbaan.
- Als je je fiets aan de hand hebt, wandel je op het voetpad, want je bent dan een voetganger. Als er geen voetpad is, wandel je rechts op de rijbaan met je fiets aan de kant van de rijbaan.
- Groepen voetgangers van minimum vijf personen, vergezeld van een leider, mogen zowel links als rechts op de rijbaan gaan. Links moeten ze achter elkaar lopen. Rechts mogen ze met twee naast elkaar lopen al is dat niet altijd de meest veilige oplossing.
- Tussen valavond en zonsopgang (of als de zichtbaarheid beperkt is tot 200 meter) moet de groep die de rijbaan volgt, uitgerust zijn met volgende signalisatie:
  - Als de groep rechts stapt: een wit of geel licht vooraan en een rood licht links achteraan.
  - Als de groep links stapt: een rood licht rechts vooraan en een wit of geel licht rechts achteraan.

In het geval van de Maasweg is het veiligst om in groep links te stappen in de richting van de Zusterstraat omdat hier verschillende plaatsen zijn waar je op de berm of parking kan stappen. De linkerkant is de kant van de school.

OEFENING

Laat de leerlingen zeggen waar ze hier moeten lopen en waarom. Laat ze vervolgens zelfstandig stappen tot aan de huizenrij net achter de school.

2 VOORBIJ EEN HINDERNIS GAAN

MAASWEG

Aan de linkerzijde van de Maasweg staan een aantal woningen vlak naast de rijbaan. Daar houd je halt voor deze info en oefening. Vervolgens laat je de kinderen doorstappen tot aan het einde van de Maasweg.

INFO

Een hindernis op het voetpad of op een berm kan je overal tegenkomen. Een hindernis kan, zoals hier een fiets en een foutgeparkeerde auto zijn. Daarnaast zijn er nog tal van andere hindernissen, zoals een lading zand, vuilniszakken, een verlichtingspaal, … Ga de hindernis indien mogelijk langs de huizenkant voorbij.

Als voetganger probeer je altijd eerst een hindernis voorbij te gaan zonder op de rijbaan of op het fietspad te stappen. Moet je dit toch doen omdat de hindernis het hele voetpad inpalmt, kijk dan altijd eerst goed achter en voor je of er geen verkeer aankomt op de rijbaan.

Stap pas op de rijbaan als er geen verkeer is en ga zo snel mogelijk terug op het voetpad of de berm.

Moet je voorbij een auto stappen, kijk dan altijd goed uit of de auto niet gaat vertrekken.

Mogelijke tekenen dat de auto gaat vertrekken:

- De motor staat aan.
- Het achteruitrijlicht (wit licht) of de richtingaanwijzers branden.
- Er zit iemand in de auto.

Het kan ook zijn dat iemand het portier opent. Wie in de auto zit, mag het portier pas openen als er niemand voorbijkomt, maar houd er als zachte weggebruiker rekening mee dat je nooit te dicht tegen de auto aan stapt of fietst. Als een bestuurder of passagier toch plots een portier opent, is de kans kleiner dat er een ongeluk gebeurt.

OEFENING

Laat de leerlingen bedenken hoe ze de hindernis best kunnen passeren. Wijs hen op mogelijke gevaren en geef eventueel eerst zelf het goede voorbeeld. Laat vervolgens enkele leerlingen om beurt de hindernis voorbij stappen. De andere leerlingen mogen dan zeggen wat ze goed of fout deden.

3 STRAAT OVERSTEKEN VIA EEN ZEBRAPAD

HOEK MAASWEG – LIEFKENSHOEK

Houd halt op de hoek van de Maasweg met de Liefkenshoek. Steek de Maasweg over via het zebrapad en ga vervolgens in de richting van de Zusterstraat. Stap langs de rechterkant van de rijbaan op het voetpad.

INFO

Oversteken gebeurt best volgens een aangeleerde routine. De basisoversteektechniek is de volgende:

- stoppen aan de stoeprand,
- eerst links kijken,
- dan rechts (om een algemeen beeld van de straat te krijgen),
- terug naar links (om zeker te zijn dat die richting wel veilig is),
- weer naar rechts (om zeker te zijn dat ook deze richting veilig is),
- oversteken terwijl je naar links kijkt (van deze kant komen de auto's),
- voor het midden van de rijbaan naar rechts kijken (van deze kant komen de auto's),
- goed doorstappen om aan de overkant te geraken, niet treuzelen.

Wat nog belangrijk is om te weten:

- Niet doen: naar de grond kijken, schuin oversteken of lopen.
- Voetgangers zijn zachte weggebruikers. Aan een zebrapad hebben zij voorrang op auto's, motor- en bromfietsen en fietsen. Maar ze moeten ook aandachtig zijn en bij het oversteken op een zebrapad altijd goed uitkijken of er geen ander verkeer is en goed doorstappen.
- Als je oversteekt op een zebrapad, zijn bestuurders, ook fietsers, verplicht om te stoppen. Bestuurders moeten ook stoppen als voetgangers aanstalten maken om over te steken. Leer de kinderen extra voorzichtig te zijn, want niet alle bestuurders stoppen! Ze mogen pas oversteken als ze zeker zijn dat de auto's zullen stoppen of als ze geen auto's zien aankomen. Leer de leerlingen om oogcontact te maken met de bestuurders van voertuigen en hoffelijk te zijn door hun hand op te steken om te bedanken als zij hen overlaten.
- Bestuurders mogen nooit stilstaan op een zebrapad, ze stoppen ervoor. Het zebrapad moet vrij blijven voor voetgangers. Sommige bestuurders parkeren veel te dicht bij een zebrapad. Leer de kinderen dat

3 STRAAT OVERSTEKEN VIA EEN ZEBRAPAD

ze in dat geval moeten controleren of de geparkeerde auto's niet gaan vertrekken. Mogelijke tekenen dat de auto gaat vertrekken:

- De motor staat aan.
- Het achteruitrijlicht of de richtingaanwijzers branden.
- Er zit iemand in de auto.

Vervolgens mogen ze tot aan de linkerhoek van de auto stappen en daar met de basisoversteektechniek beginnen.

OEFENING

Nadat je zelf een of meerdere keren hebt voorgedaan hoe je moet oversteken, laat je de kinderen individueel oefenen. De anderen mogen tips en aanwijzingen geven die ze onthouden hebben.

EXTRA OEFENING

Breng op deze plek de verschillende verkeersborden onder de aandacht (Zie verkeersbordenfiche 6).

Er zijn verschillende soorten verkeersborden. De grote groepen zijn: gevaarsborden, gebodsborden, verbodsborden, voorrangsborden en aanwijzingsborden.

- Een gevaarsbord kondigt een gevaar aan, iets waarvoor je moet opletten.
- Een gebodsbord legt een bepaald gebod op, iets wat je moet doen.
- Een verbodsbord legt een bepaald verbod op, iets wat je niet mag doen.
- Een voorrangsbord geeft aanwijzingen over wie waar voorrang heeft.
- Een aanwijzingsbord geeft bijvoorbeeld aan op welk soort weg je je bevindt.

Welke soorten van verkeersborden zien we op deze plek? Wie weet wat ze precies betekenen? Welke andere soorten zijn er nog? Kan je voorbeelden geven?

Verderop aan de kruising van de Zusterstraat met de Schoetersstraat oefen je nog eens de basistechniek van het oversteken via het zebrapad.

4 VOORBIJ EEN PARKING WANDELEN

ZUSTERSTRAAT

In de Zusterstraat, net voorbij de kruising met de Schoetersstraat, bevindt zich aan de rechterkant een parking vlak voor de ingang van de fietsenstalling van de kleuterschool De Luchtballon. Na het infomoment en de oefening laat je de kinderen verder doorstappen tot aan het einde van de Zusterstraat op de hoek met de Kloosterstraat. Sla hier rechtsaf richting centrum. Je wandelt aan de rechterkant van de Kloosterstraat.

INFO

Je passeert de parking bij kleuterschool De Luchtballon. Auto's rijden hier zowel in als uit. In principe moet het vertrekkende voertuig wachten en voorbijgangers op de openbare weg voorrang verlenen. Kinderen die zich op het voetpad begeven, hebben dus voorrang. Maar ervaring leert dat die voorrang niet altijd wordt verleend.

OEFENING

Wandel een paar keer voorbij de parking. Zorg ervoor dat de kinderen traag wandelen en oogcontact maken met de in- en uitrijdende bestuurders.

5 OPPASSEN VOOR IN- EN UITRITTEN

KLOOSTERSTRAAT

In het smallere deel van de Kloosterstraat in de richting van het centrum bevinden zich een aantal opritten en garagepoorten. Sta even stil bij de eerste uitrit die je tegenkomt en laat de kinderen na het infomoment en de oefening verder stappen terwijl ze de techniek inoefenen tot aan de verhoogde inrichting op het einde van de Kloosterstraat.

INFO

Een bestuurder die zijn garage of oprit in- of uitrijdt, moet voorrang verlenen aan de voetgangers op de stoep. Maar bestuurders hebben de voetgangers niet altijd (tijdig) gezien! Zie je een garagepoort openstaan of een auto op een oprit staan, kijk en luister dan goed of de bestuurder niet gaat vertrekken.

Mogelijke tekenen dat de auto gaat vertrekken:

- De motor staat aan.
- Het achteruitrijlicht of de richtingaanwijzers branden.
- Er zit iemand in de auto.

Komt er een auto aan die vertraagt en staat de richtingaanwijzer aan? Probeer dan oogcontact te maken met de bestuurder en controleer of hij wel stopt om je door te laten. Wacht liever even als je niet zeker bent dat de bestuurder je gezien heeft.

OEFENING

Laat de leerlingen twee aan twee wandelen tot aan de verhoogde inrichting aan het einde van de Kloosterstraat. Bij elke garagepoort of oprit, moeten ze even vertragen, goed kijken en luisteren en “Oké!” roepen voor ze verder wandelen.

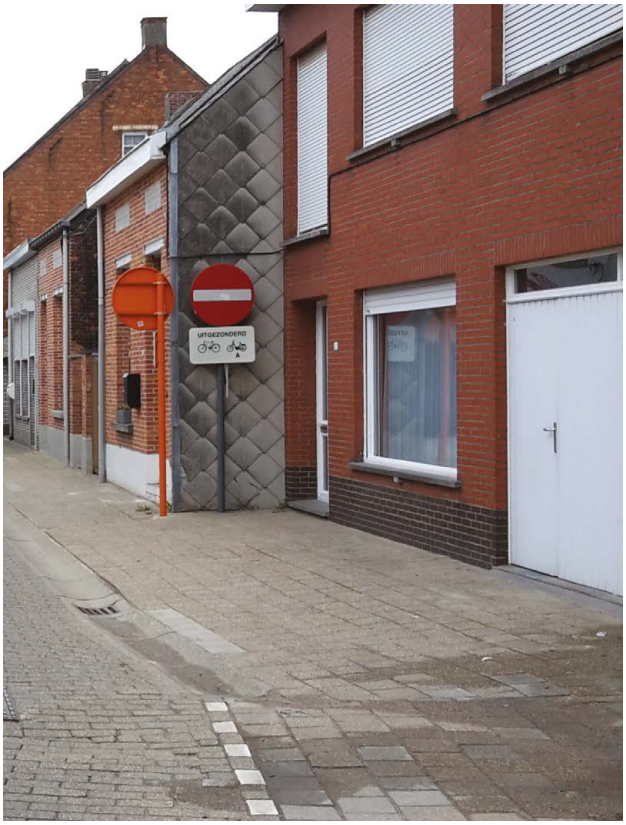

6 VERHOOGDE INRICHTING

EINDE VAN KLOOSTERSTRAAT

Aan het einde van de Kloosterstraat, in de buurt van de kruising met de Jodenstraat, versmalt de rijbaan én het voetpad. De rijbaan is verhoogd. Hier houd je even halt en bespreek je de moeilijke situatie met de kinderen. Laat de kinderen vervolgens achter elkaar doorgaan tot op de hoek van de Kloosterstraat met de Jodenstraat.

INFO

Op het wegdek zie je markeringen met witte strepen in de rijrichting van de auto's en op het voetpad een aanwijzingsbord van een verkeersplateau. Beide geven aan dat je een verhoogde inrichting nadert. Een verhoogde inrichting houdt het volgende in:

- Op een verhoogde inrichting moeten bestuurders dubbel voorzichtig zijn en mogen ze maximum 30 km/u rijden.
- De bedoeling ervan is het verschil in snelheid van auto's, fietsers en voetgangers terug te dringen om het verkeer zo veilig mogelijk te laten verlopen.

OEFENING

Laat de kinderen hier even nadenken over de plaats van de voetganger op de openbare weg (herhaling oefening 1) en laat hen uitzoeken hoe ze best de hindernissen nemen (zie oefening 2) die ze op het voetpad tegenkomen: foutgeparkeerde auto, versmalling voetpad, ...

7 VOORBIJ IN- EN UITRIT VAN EEN PARKING WANDELEN

HOEK VAN DE JODENSTRAAT MET DE MARKT

Op het einde van de Kloosterstraat, steek je via het zebrapad de Jodenstraat over en ga je verder richting de Markt. Je verzamelt de kinderen op de markt achter de betonnen paaltjes en geeft daar meer informatie over de oefening. Vervolgens laat je de kinderen stappen in de richting van de bushalte op de Markt.

INFO

Wanneer je naar de bushalte op de markt stapt, passeer je de drukke parking op de Markt aan je linkerzijde. Auto's rijden hier zowel in als uit. De witte pijlen op het wegdek en het verbodsbord (verboden richting voor iedere bestuurder) duiden aan in welke richting de auto's in en uit de parking rijden.

In principe moet het vertrekkende voertuig wachten en voorbijgangers op de openbare weg voorrang verlenen. Maar de uitrit van deze parking is een straat en vermits er geen zebrapad ligt, hebben voetgangers hier geen voorrang! Je hebt hier in feite te maken met een oversteek zonder zebrapad (zie ook verder oefening 11).

OEFENING

Wandel eerst tot voor de **uitrit** uit de parking. Sta even stil bij de witte pijl op het wegdek en het verbodsbord en vraag de kinderen uit welke richting de auto's hier komen. Laat de kinderen eerst goed naar links kijken en als er geen auto's zijn, twee aan twee voorbij de uitrit van de parking stappen.

Stap vervolgens tot aan de inrit van de parking en herhaal de oefening. Hier moeten de kinderen goed naar rechts kijken. Zorg ervoor dat de kinderen trager wandelen en oogcontact maken met de autobestuurders. 16

Stap vervolgens twee aan twee verder tot bij de zitbank naast de bushalte.

8 EEN BUS NEMEN

BUSHALTE OP DE MARKT

Verzamel aan de zitbank naast het schuilhuisje van de bushalte om de oefeningen uit te leggen. Daarna keer je met de groep terug naar de plek aan de betonnen paaltjes op de hoek van de Jodenstraat en de Markt.

INFO

Bestudeer met de kinderen de informatie die je vindt op het bord van de infozuil en in het schuilhuisje. Kijk goed uit dat je niet stapt op de aanrijstrook van de bussen!

Welke informatie vind je hier terug?

- De naam van de halte.
- Informatie over de buslijnen die hier voorbijkomen, namelijk lijnen 151, 511, 513 en belbus 943.
- Informatie over de dienstregeling van de bussen die hier stoppen.

Waar kan je de dienstregeling en het traject van de bussen vinden?

- Op www.delijn.be of je kan voor deze informatie ook in het gemeentehuis terecht.

OEFENING

Geef de leerlingen verschillende zoekopdrachten om te kijken welke bus ze op een bepaald uur naar een bepaalde bestemming op een bepaalde dag kunnen nemen en hoe een belbus werkt.

17

9 OPPASSEN VOOR GEPARKEERDE AUTO'S

MARKT – VOETGANGERSZONE RICHTING KERK

Je bespreekt de moeilijke situatie met de kinderen best terug op de hoek van de Markt met de Jodenstraat. Vervolgens stap je over de markt in de richting van de kerk, terwijl je uiterst links houdt. Je passeert de terrassen aan je linkerzijde en de parking op de Markt aan je rechterzijde.

Tegenover de kerk steek je over via het zebrapad naar het standbeeld 'Voor de stoeter' aan de overkant. Je slaat rechtsaf richting Markt en stapt verder tot op de hoek met de Molenstraat en steekt ook daar over via het zebrapad.

INFO

- Als je voorbij geparkeerde auto's moet, kijk je altijd goed uit. Een bestuurder die zijn parkeerplaats verlaat of inrijdt, moet voorrang geven aan een voorbijganger. Als je dus zoals hier een auto langs achter moet voorbijgaan, heb je voorrang.
- Maar let op: een vertrekkende bestuurder heeft een voetganger, en zeker een kleine voetganger, soms niet gezien. Kinderen moeten dus leren om goed te kijken en te luisteren naar de auto's. Het probleem is ook dat kinderen geen zicht hebben over de auto's heen.
- Leer de kinderen eerst even stil te staan vooraleer ze voorbij de auto stappen. Laat hen de auto bekijken en vraag hen goed te luisteren:
  1 Zit er een bestuurder in?
  2 Staat de motor aan?
  3 Brandt het witte achteruitrijlicht?

  Is dat niet het geval, dan kunnen ze de auto voorbijgaan.
  Dat doen ze bij elke auto.

18

OEFENING

Laat de leerlingen de drie bovenstaande vragen bij het passeren van geparkeerde auto's luidop zeggen en beantwoorden. Pas na het beantwoorden van die vragen, mogen ze de auto voorbij wandelen.

9 OPPASSEN VOOR GEPARKEERDE AUTO'S

EXTRA OEFENINGEN

19

Op de Markt kom je waarschijnlijk een aantal hindernissen tegen. Breng in dit geval oefening 2 in herinnering. Laat de kinderen luidop zeggen hoe zij de hindernissen voorbij gaan.

Herhaal ook de oefening oversteken via een zebrapad voor de kerk en op de hoek van Markt en Molenstraat (oefening 3). In de beide gevallen gaat het om moeilijke oversteekplaatsen omdat de straat een bocht maakt ter hoogte van het zebrapad en je het verkeer niet zo goed ziet aankomen.

Leer de kinderen hier om eventueel hulp te vragen. Bij de jongste kinderen kan je een vast zinnetje inoefenen dat ze dan kunnen gebruiken, zoals 'Mevrouw/Mijnheer, wilt u me helpen oversteken a.u.b?'

10 ORIËNTATIE: WIE WEET WAAR DE SCHOOL LIGT?

HOEK MOLENSTRAAT – LEOPOLDSTRAAT

Ga de Molenstraat in en stap op het voetpad langs de rechterkant tot op de hoek van de Molenstraat met de Leopoldstraat. Hier houd je halt voor de oriëntatieoefening. Vervolgens steek je de Leopoldstraat over en stap je verder door de Molenstraat (nog steeds aan de rechterkant) tot op de hoek met de Hazenstraat.

OEFENING

Op het kruispunt van de Leopoldstraat en de Molenstraat laat je de kinderen op een plan aanduiden waar de school ligt en waar zij zich op dat moment bevinden. Besteed hierbij aandacht aan verkeerselementen zoals de belangrijke kruispunten of drukke wegen.

EXTRA OEFENING

Onderweg passeer je verschillende verkeersborden (zie verkeersbordenfiche 6). Vraag de leerlingen telkens welk soort verkeersbord het is en wat het betekent.

11

STRAAT OVERSTEKEN ZONDER ZEBRAPAD

HAZENSTRAAT (HALFWEG TUSSEN MOLENSTRAAT EN BOEYENDAAL)

Op de hoek van de Molenstraat en de Hazenstraat sla je rechtsaf. Je wandelt de Hazenstraat in op het voetpad aan de rechterkant en houdt ongeveer halfweg tussen Molenstraat en Boeyendaal halt voor het infomoment en de oversteekoefening. Laat de kinderen daarna verder stappen aan de rechterkant tot net voor de asverschuiving op het einde van de Hazenstraat.

INFO

Om de Hazenstraat over te steken, is er in de nabijheid (30 meter) geen zebrapad. Je moet de straat dus oversteken zonder zebrapad. De basisoversteektechniek blijft dezelfde. Wel moet je zeer goed oppassen. Hier zijn de automobilisten immers niet verplicht om te stoppen. Zorg dat de automobilist je steeds gezien heeft. Kies hiervoor een goede oversteekplaats: niet in een bocht en liefst op een plaats waar niet te veel auto's geparkeerd staan. Soms kunnen kinderen niet anders dan tussen geparkeerde auto's oversteken. Je kan dit oefenen als volgt:

- eerst stilstaan op het voetpad en kijken of de auto's niet zullen vertrekken,
- dan het voetpad verlaten, maar opnieuw stoppen aan de kijklijn (de linkerkant van de auto's),
- dan pas oversteken zoals gewoonlijk.

TIP: Als jij de auto's niet kan zien, kunnen de bestuurders jou zeker niet zien.

Oversteken doe je hier als volgt:
- stoppen aan de stoeprand of aan de kijklijn,
- eerst links kijken,
- dan rechts (om een algemeen beeld van de straat te krijgen),
- terug naar links (om zeker te zijn dat die richting wel veilig is),
- weer naar rechts (om zeker te zijn dat ook deze richting veilig is),
- oversteken terwijl je naar links kijkt,
- voor het midden van de rijbaan naar rechts kijken,
- goed doorstappen om snel aan de overkant te zijn.

Niet doen: naar de grond kijken, schuin oversteken of lopen.

21

OEFENING

Laat de leerlingen zelf een plaats zoeken om over te steken. Bespreek waarom die plek al dan niet een goede oversteekplaats is. Laat de leerlingen vervolgens om beurt oefenen. Steek enkele keren de Hazenstraat over. De anderen mogen tips en aanwijzingen geven die ze onthouden hebben.

EXTRA OEFENING

In de Hazenstraat zijn er veel garages en opritten. Een mooie gelegenheid om oefening 5, Oppassen voor in- en uitritten, nog eens te herhalen met de kinderen.

12 OPPASSEN VOOR RECHTS AFSLAANDE AUTO'S EN VRACHTWAGENS (DODE HOEK)

HOEK VAN HAZENSTRAAT EN BOEYENDAAL

Aan het einde van de Hazenstraat voor de asverschuiving leg je de gevaarlijke situatie uit van het kruispunt van de Hazenstraat en Boeyendaal. Je laat de kinderen achter elkaar stappen tot aan het kruispunt en laat hen op een rij tegen de gevel van het hoekhuis plaatsnemen tijdens de observatieoefening.

Vervolgens ga je rechts Boeyendaal in in de richting van het centrum. Je laat de kinderen verder stappen tot aan het kruispunt met de Vonckstraat (ter hoogte van de Post). Daar steek je over via het zebrapad en ga je rechts de Vonckstraat in richting centrum tot op de hoek met de Maasweg.

INFO

Op een kruispunt is het belangrijk om als voetganger altijd ver genoeg van de rijbaan te blijven omdat auto's wel eens hun bocht naar rechts te scherp nemen en daardoor voetgangers op het voetpad in gevaar kunnen brengen. Op sommige plekken staan er paaltjes en dan blijf je als voetganger uiteraard mooi achter deze paaltjes. Maar meestal zijn er geen paaltjes zoals hier en dan moet je extra opletten.

Wees dubbel op je hoede op kruispunten waar veel vrachtwagens komen zoals hier. Vrachtwagenchauffeurs hebben immers een beperkt zicht. Naast, voor en achter de vrachtwagen zijn er heel wat gevarenzones waar de chauffeur je niet kan zien, de zogenaamde dode hoek. Houd dus voldoende afstand achter of voor de vrachtwagen. Rechts van de vrachtwagen is de dodehoekzone het grootst. Dus zeker opletten voor naar rechts afslaande vrachtwagens: Als je de chauffeur niet kan zien, kan hij jou ook niet zien!

OEFENING

22

Observeer samen met de kinderen de auto's en vrachtwagens die uit de Hazenstraat komen en rechts afslaan in de richting van het centrum en de Vonckstraat.

12 OPPASSEN VOOR RECHTS AFSLAANDE AUTO'S EN VRACHTWAGENS (DODE HOEK)

EXTRA OEFENING

23

Op de terugweg naar de school kan je volgende oefeningen herhalen:

- oversteken via een zebrapad (oefening 3) aan de Post. Nadat je bent overgestoken, blijf je nog even staan met de leerlingen voor het gebouw van de Post en beoordeel je de oversteek terug naar de overkant. Het zicht is hier zeer beperkt door de bocht in de rijweg.
- oppassen voor geparkeerde auto's in de Vonckstraat (oefening 9)

13 FIETSSTRAAT

HOEK VAN VONCKSTRAAT EN MAASWEG

Op de hoek van de Maasweg en de Vonckstraat houd je halt om de leerlingen uit te leggen wat een fietsstraat is. Vervolgens ga je terug de Maasweg in. Je laat de kinderen achter elkaar stappen langs de linkerkant, de kant van de school, tot aan de doorsteek naar de Schoetersstraat.

INFO

Een fietsstraat is een straat op maat van fietsers. Auto's zijn er wel toegelaten maar fietsers hebben voorrang op het gemotoriseerd verkeer.

- Fietsers mogen de hele breedte van de rijweg innemen (in het geval van eenrichtingsverkeer) of de helft van de rijbaan langs de rechterzijde ingeval van tweerichtingsverkeer.
- Gemotoriseerde voertuigen mogen fietsers niet inhalen.
- Auto's mogen ook niet sneller rijden dan 30 km per uur in een fietsstraat.
- Het begin en het einde van een fietsstraat wordt aangeduid met blauwe aanwijzingsborden en een logo op het wegdek.
- Alhoewel niet verplicht, verkiezen de meeste gemeenten rood gekleurd asfalt voor fietsstraten.

Fietsstraten vinden we in straten waar veel gefietst wordt en waar eerder weinig autoverkeer doorkomt; bv. in woonwijken, schoolbuurten, ...

In het begin van deze fietsstraat is een verkeerskussen aangebracht. We noemen het een kussen omdat het meestal gemaakt is van rubber. Deze kussens worden aangelegd om de snelheid van het autoverkeer af te remmen. Fietsers kunnen er vlot naast rijden, voor auto's is het kussen net te breed om er vlot en snel overheen te rijden.

24

OEFENING

Laat de kinderen zoeken naar de kenmerken van een fietsstraat. Vul zelf verder aan. Vraag de naam van de verhoogde inrichting en waarvoor het dient? Kennen ze nog andere maatregelen om auto's trager te doen rijden?

EXTRA OEFENING

Herhaling oefening 1. Plaats van de voetganger op de weg. Vraag de kinderen of ze nog weten langs welke kant ze hier moeten stappen, alleen en in groep. Normaal kan je hier in groep langs beide kanten van de rijbaan stappen, maar in deze specifieke situatie laat je de leerlingen best aan de linkerkant stappen. Hier ben je voor autobestuurders die vanuit het centrum komen en rechts afslaan, het best zichtbaar.

14

DOORSTEEKJE NEMEN

DOORSTEEK TUSSEN MAASWEG EN SCHOETERSSTRAAT

Ter hoogte van de doorsteek aan de rechterkant, die uitkomt in de Schoetersstraat, houd je halt. De leerlingen van BS De Luchtballon nemen deze doorsteek om naar hun school terug te keren; de leerlingen van 't Klavertje luisteren mee naar de uitleg over doorsteken en buurtwegen en gaan dan verder naar de ingang van hun school.

INFO

Buurtwegen en doorsteekjes zijn vaak de veiligste en kortste routes van en naar de school.

OEFENING

Vraag aan de leerlingen of ze nog doorsteekjes in de buurt kennen? Zo ja, laat ze erover vertellen aan hun klasgenootjes en vraag om de doorsteekjes aan te duiden op een omgevingsplan.

6 VERKEERSBORDENFICHE

GEVAARSBORDEN

Gevaarlijke bocht. Bocht naar links.

Verhoogde inrichting.

Plaats waar veel kinderen komen.

VOORRANGSBORDEN

Voorrang verlenen.

Kruispunt waar de algemene regel, voorrang van rechts, geldt.

Stoppen en voorrang verlenen.

Fietsers mogen het driekleurige verkeerslicht voorbij rijden in de richting van de pijl.

Voorrang op het volgende kruispunt.

VERBODSBORDEN

Verboden richting voor ieder bestuurder.

Verboden toegang voor bestuurders van rijwielen.

Het onderbord betekent dat dit verbod niet geldt voor fietsers.

Verboden toegang voor voetgangers.

Verboden toegang, in beide richtingen, voor iedere bestuurder.

Verboden om aan het volgende kruispunt af te slaan in de richting van de pijl.

GEBODSBORDEN

Verplicht de door de pijl aangeduide richting te volgen.

Verplicht rondgaand verkeer.

Verplicht fietspad.

Deel van de openbare weg voorbehouden voor het verkeer van voetgangers, van fietsen en van tweewielige bromfietsen klasse A.

Deel van de openbare weg voorbehouden voor het verkeer van voetgangers en fietsers.

AANWIJZINGSBORDEN

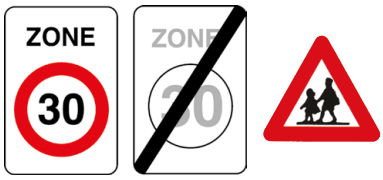

'Schoolomgeving': zone van een of meer openbare wegen of gedeelten ervan, waarin de toegang tot een school is inbegrepen en waar maximum 30 km/uur geldt.

Bestaande aanduiding begin en einde bebouwde kom.

Einde van een bebouwde kom. Dit verkeersbord wordt rechts geplaatst op elke uitvalsweg van een bebouwde kom; het mag links herhaald worden.

Wegwijzer. De afstand in km kan op de wegwijzer aangeduid zijn.

Eénrichtingsverkeer.

Dit onderbord geeft aan dat fietsers wel mogen in beide richtingen rijden.

Oversteekplaats voor voetgangers.

Oversteekplaats voor fietsers.

Opstelvak voor fietsers en bestuurders van tweewielige bromfietsen.

Doodlopende straat maar fietsers en voetgangers kunnen wel door.

Fietsstraat, de fietser heeft absolute voorrang op gemotoriseerde voertuigen.

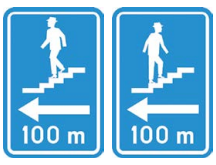

Onder/bovengrondse oversteekplaats voor voetgangers.

7 WAT BETEKENT...

Bebouwde kom Een gebied met bebouwing dat men aankondigt met de verkeersborden F1 en F3 (www.wegcode.be). In de bebouwde kom mag je maximum 50 km/uur rijden.

Bestuurder Al wie een voertuig bestuurt of trek-, last- en rijdieren of vee geleidt of bewaakt, ook fietsers. Bestuurders van voortbewegingstoestellen (skaters, steppers, skeelers, rolstoelpatiënten, rollators…) moeten de regels die van toepassing zijn op fietsers volgen als ze zich sneller voortbewegen dan stapvoets. Zij zijn dus ook bestuurders.

Fietspad Het deel van de openbare weg voorbehouden voor het verkeer van fietsen en tweewielige bromfietsen klasse A, door verkeersborden of door wegmarkeringen.

Geparkeerd voertuig Een voertuig dat langer stilstaat dan nodig is om in of uit te stappen of om te laden of te lossen.

Kruispunt De plaats waar twee of meer openbare wegen samenkomen.

Manoeuvre Een zijdelingse verplaatsing of verandering van richting.

Overweg De kruising van een openbare weg door een of meer aangelegde sporen buiten de rijbaan.

Rijbaan Het deel van de openbare weg ingericht voor het voertuigenverkeer.

Verkeersplateau Een verhoging op de rijbaan die dient om de snelheid te matigen.

Voertuig Elk middel van vervoer te land.

Voetpad Het deel van de openbare weg dat voor voetgangers is voorbehouden.

Weggebruiker Elke persoon die gebruikmaakt van de openbare weg.

Zebrapad Een oversteekplaats voor voetgangers.

Zone 30 Een zone afgebakend door verkeersborden F4a en F4b. Binnen een zone 30 mag je maximum 30 km/uur rijden.

Zachte weggebruiker Een voetganger of fietser.

OPGELET: Een gebruiker van een voortbewegingstoestel (skateboard, skeelers, step, rolstoel, rollator...) wordt beschouwd als een voetganger als hij zich niet sneller voortbeweegt dan stapvoets. Hij is een fietser als hij zich wel sneller dan stapvoets voortbeweegt en wordt dan ook geacht op het fietspad te rijden.

COLOFON

Redactie
Sabine Verstraeten, Mobiel 21 vzw
Ilse Vleugels, Mobiel 21 vzw

Foto's
Ilse Vleugels, Mobiel 21 vzw
Chris De Winter, gemeente Herenthout
Nadine Maes, Mobiel 21 vzw

Kaarten
Nadine Maes, Mobiel 21 vzw

Lay-out
Nadine Maes, Mobiel 21 vzw

Met dank aan
Politiezone Neteland
Basisschool 't Klavertje en De Luchtballon

ISBN 9789491511295
D/2016/6695/04

Datum
November 2016

Verantwoordelijke uitgever
Elke Bossaert, Mobiel 21 vzw

Mobiel 21 realiseerde deze brochure op vraag van gemeente Herenthout.

Mobiel 21 vzw
Vital Decosterstraat 67 A / 0101
3000 LEUVEN
Tel. +32 (0)16 23 94 65

info@mobiel21.be
www.mobiel21.be

Met de financiële steun van Provincie Antwerpen.

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets van deze uitgave worden verveelvoudigd, vertaald of aangepast, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Mobiel 21 vzw©2016